ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ដំណាំម្រេច

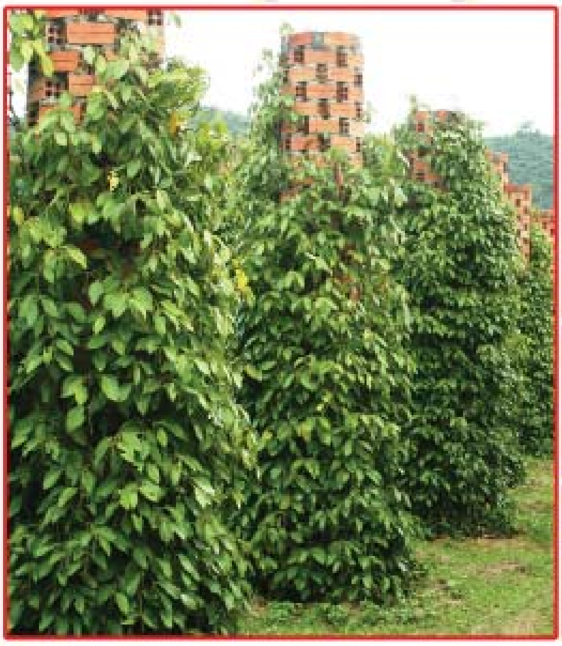

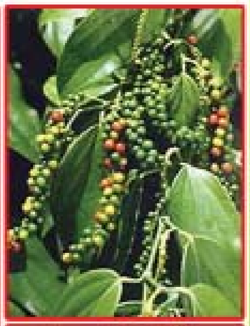

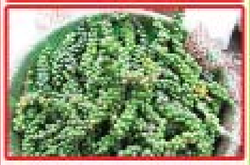

រៀបចំដោយៈ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម សហការជាមួយ
នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម
ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយៈ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
ឆ្នាំ២០១៧

អាសយដ្ឋាន : ផ្ទះលេខ២០០ មហាវិថីព្រះនរោត្តម សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចម្ការមន រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទលេខ : ០២៣ ២១៥ ៨១៩
០១២ ៥៩ ៤៦ ៧៨

ទូរសារលេខ : ០២៣ ២១ ០៩ ៤៨

Facebook : នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
Department of Agricultural Extension

គេហទំព័រ : http://www.maff.gov.kh

សៀវភៅ

ស្តីពី

ដំណាំម្រេច

រៀបចំដោយ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម សហការជាមួយ

នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

បោះពុម្ពលើកទី១ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយ: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

រក្សាសិទ្ធដោយ: នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សមាសភាពចូលរួមចំណែកផលិតសៀវភៅ
ស្តីពីដំណាំម្រេច

I. ទីប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់:

១. បណ្ឌិត	**ហ៊ាន វណ្ណហាន**	អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម
២. បណ្ឌិត	**ម៉ៅ មីនា**	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
៣. លោក	**ខាន់ សំបាន**	នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម
៤. លោក	**ប៉ែន ឧុទ្ធី**	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
៥. លោក	**គឹម ដារ៉ា**	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

II. អ្នករៀបរៀង:

១. លោក	**ផាន ទូច**	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

III. អ្នកស្រាវជ្រាវ:

១. លោក	**ខាន់ សំបាន**	នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម
២. លោក	**យិន ច័ន្ទសុធី**	នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម

IV. ក្រុមការងារត្រួតពិនិត្យ និងកែសម្រួល:

១. លោក	**ខាន់ សំបាន**	នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម
២. លោក	**យិន ច័ន្ទសុធី**	នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម
៣. លោក	**ហុង ទ្រី**	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
៤. លោក	**ឈុន សុភ័ក្ត្រ**	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

មាតិកា ទំព័រ

១. សេចក្តីផ្តើម.. ០១

២. ស្ថានភាពទូទៅដំណាំម្រេច... ០១

២.១ ស្ថានភាពដំណាំម្រេចនៅលើពិភពលោក ០១

២.២ ស្ថានភាពដំណាំម្រេចនៅប្រទេសកម្ពុជា.................................០២

២.៣ សារៈប្រយោជន៍នៃដំណាំម្រេច.. ០៧

២.៤ ពូជដំណាំម្រេចនៅកម្ពុជា ០៨

៣. បរិស្ថានវិទ្យា..០៩

៤. លក្ខណៈរូបសាស្រ្តនៃដំណាំម្រេច.. ១១

៤.១ ស្លឹក៖...១១

៤.២ ផ្កា៖...១១

៤.៣ ផ្លែ៖...១១

៥.បច្ចេកទេសដាំដុះ.. ១២

៥.១ ការជ្រើសរើសពូជ.. ១២

៥.២ វិធីសាស្រ្តបណ្តុះកូនម្រេច..១២

៥.៣ វិធីសាស្រ្តដាំដុះ... ១៥

៥.៤ របៀបថែទាំ..១៨

៦. ការដាំឱ្យឡើងជន្លង់រស់... ២១

៧. ការប្រមូលផលម្រេច...២២

៨. សត្វល្អិត និងជំងឺ...២៤

៩. បច្ចេកវិទ្យា.. ២៦

១. សេចក្តីផ្តើម

ដំណាំម្រេចជាប្រភេទរុក្ខជាតិវល្លិ ស្ថិតក្នុងអម្បូរ (Pipperacee) ហើយត្រូវបានគេដាំដើម្បីយកផ្លែ និងហាលសម្ងួតសម្រាប់ជាគ្រឿងទេស និងគ្រឿងក្តៅក្នុងការបង្កើនរសជាតិនៃអាហារ។ ម្រេចមានដើមកំណើត មកពីប្រទេសឥណ្ឌាភាគខាងត្បូង ហើយត្រូវបានគេយកមក ដាំរហូតដល់កន្លែងដទៃទៀតនៅក្នុងតំបន់ត្រូពិក។ ម្រេចគឺជាគ្រឿងទេសមួយ ក្នុងចំណោមគ្រឿងទេសជាច្រើន ដែលត្រូវគេបានដាក់បញ្ចូលបន្ថែមនៅក្នុងអាហារអឺរ៉ុប សម្រាប់ជួយដល់សុខភាពទៀតផង។ ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណាំម្រេចនេះ បច្ចុប្បន្នប្រទេសវៀតណាម គឺជាអ្នកផលិត និងនាំចេញធំបំផុតនៅលើពិភពលោក សម្រាប់ផលិតផលម្រេច ។

ដំណាំម្រេចអាចដាំដុះលូតលាស់ល្អ ក្នុងកម្ពស់ទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំពី ២០០០-២៥០០ មម ឬច្រើនជាងនេះ។ នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ដំណាំម្រេចជាដំណាំឧស្សាហកម្មយ៉ាងសំខាន់ សម្រាប់បង្កើនប្រាក់ចំណូលក្នុងគ្រួសារ និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

២. ស្ថានភាពទូទៅដំណាំម្រេច

២.១ ស្ថានភាពដំណាំម្រេចនៅលើពិភពលោក

ផលិតផលម្រេច ដែលបានផលិតពីប្រទេសជាសមាជិករបស់សហគមន៍ម្រេចអន្តរជាតិចំនួន ៦ប្រទេស រួមមាន ប្រេស៊ីល ឥណ្ឌា ឥណ្ឌូនេស៊ី ម៉ាឡេស៊ី ស្រីលង្កា និងវៀតណាម បានប្រមាណជា ៨៥% នៃផលិផលសរុបទូទាំងពិភពលោក។ ក្នុងនោះ ទិន្នផលម្រេចទូទាំងពិភពលោក ឆ្នាំ២០១១ ចំនួន ២៥០.៧៨០តោន ដោយទទួលបានទឹកប្រាក់ចំនួន ១.៥៨ ពាន់លានដុល្លារ រីឯឆ្នាំ២០១៣ ទិន្នផលម្រេចមានចំនួន ២៤៩.៥០០តោន បានទទួលទឹកប្រាក់ចំនួន ១.៩៣ពាន់លានដុល្លារ ចំណែកក្នុងឆ្នាំ ២០១៤ នេះក្នុងរយៈពេល ៦ខែដើមឆ្នាំបានទិន្នផលម្រេច ចំនួន ២៤៧.៥០០តោន ដោយទទួលបានទឹកប្រាក់ចំនួន ២.៤ពាន់លានដុល្លារ ហើយគេសង្ឃឹមថា ទិន្នផលម្រេចនឹងកើនឡើងរហូតដល់ ៣៥០.០០០តោន ក្នុង១ឆ្នាំ ដោយទិន្នផលកើនឡើង ៥% ក្នុង១ឆ្នាំៗ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ ដោយឡែកទិន្នផលម្រេចរបស់ប្រទេសវៀតណាម ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ មានចំនួន ១៣២.៩៥៥តោន បាននាំចេញទៅលក់នៅប្រទេសចំនួន

១០០ លើពិភពលោក ដោយទទួលបានចំណូលជាទឹកប្រាក់ចំនួន ៩០០លានដុល្លារ ចំណែកក្នុងឆ្នាំ ២០១៤ ក្នុងរយៈពេលតែ ៦ខែដើមឆ្នាំ ទទួលបានចំណូលពីការលក់ផលិតផលម្រេចចំនួន ៧២៦.២លានដុល្លា។

២.២ ស្ថានភាពដំណាំម្រេចនៅប្រទេសកម្ពុជា

ការកត់សម្គាល់ អំពីដំណាំម្រេចនៅកម្ពុជា ដែលមានមកយូរជាងគេ គឺមាននៅក្នុងសារណារបស់លោក ជីវតាក្វាន់ (១២៩៥-១២៩៧)។ នៅសម័យនោះម្រេចមានច្រើនប្រភេទ ដុះឯងក្នុងព្រៃ ក្នុងនោះមានប្រភេទខ្លះត្រូវបានគេដាំដុះ។ ក្នុងឥណ្ឌូចិនភាគខាងត្បូង ដំណាំម្រេចទើបតែមាន មិនមែនមានមុនសតវត្សទី១៩ឡើយ។ រវាងឆ្នាំ១៩៤០ ជនជាតិចិនមកពីហៃណាន បានអនុវត្តការដាំដុះដាំម្រេចនៅ ហាទៀង ហើយចេញពីទីនោះមក ទើបគេពង្រីកដំណាំនេះមកកម្ពុជា ដែលស្ថិតនៅក្នុងស្រុកកំពង់ត្រាច និងស្រុកបន្ទាយមាស អស់រយៈកាលយូរបង្គួរ។ ដំណាំម្រេចក៏បានរីកសាយចូលក្នុងខេត្តកំពត នាឆ្នាំ១៨៨៩ (ចប់សម័យអសន្តិសុខ) និងជាពិសេសក្នុងឆ្នាំ១៨៩២ ដែលនៅឆ្នាំនោះ ម្រេចខ្មែរ ត្រូវបានអនុគ្រោះឱ្យរួចពន្ធក្នុងការនាំចូលប្រទេសបារាំង។ ប្រវត្តិនៃម្រេចខ្មែរ គឺពោរពេញទៅដោយព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗជាបន្តបន្ទាប់ រួមមានវិបត្តិដោយលក់មិនដាច់ម្តង មានតម្រូវការខ្ពស់ឡើងវិញយ៉ាងសកម្ម។ ព្រឹត្តិការណ៍នេះបណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលខ្លាំងពេក នៃតម្លៃម្រេចលើទីផ្សារអន្តរជាតិ។ រាជរដ្ឋាភិបាលបានទប់ទល់ដោយបានដាក់ចុះនូវវិធានការណ៍ជាបន្តបន្ទាប់ ទាក់ទងខាងផ្នែក សេដ្ឋកិច្ច និងពន្ធដារ។ ការបំបាត់ពន្ធដារ (១៨៩២) ការកំណត់បរិមាណ និងពេលវេលានាំចេញ (១៩០២-១៩២៨) ការកម្រិតការដាំដុះមិនឱ្យលើចំនួន (ពី ១៩៣៥ ដល់ ១៩៤៩) ការដាក់ពន្ធអាករធ្ងន់។ ចៃដន្យនៃជំងឺតាំងពីឆ្នាំ ១៩៣៥ បានបន្ថែមទម្ងន់ទៅលើបុព្វហេតុសេដ្ឋកិច្ចនៃការដើរថយក្រោយ និងការបោះបង់ចោលចម្ការចាស់ម្យ៉ាង និងម្យ៉ាងទៀតបានជំរុញអ្នកដាំ ឱ្យទៅរកដីថ្មីនៅភាគខាងលិច។ ការថយចុះនៃចំនួនដើមម្រេចដែលមានយ៉ាងច្បាស់ពីឆ្នាំ១៩៣០ ទៅ ១៩៤០ បានត្រូវជំរុញថែមទៀត ដោយការបញ្ឈប់ការនាំចេញពីឆ្នាំ ១៩៤២ ដល់ ១៩៤៥ ចំណុចទាបបំផុតនៃបន្ទាត់ខ្សែកោង "ក្រាហ្វិក "មានពីឆ្នាំ១៩៤៩ ដល់ ១៩៥៥ ក្នុងរយៈពេលនោះ ចំនួនដើមម្រេចចុះមក

នៅក្រោម១លាន ដើម ទល់នឹង ១.៩៨៤.០០០ ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៤, ២.៦៨៧.០០០ ក្នុងឆ្នាំ១៩៣៧, ៣.៨០០.០០០ ក្នុងឆ្នាំ ១៩២៧, ៤.៦០០.០០០ក្នុងឆ្នាំ១៩០២។ ចាប់ពីពេលនោះមកផលិតកម្មម្រេច បានរីកចម្រើនខ្លះៗវិញ នៅជុំវិញឈូងសមុទ្រ កំពង់សោម ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៧ មានចម្ការម្រេច ៧០០ ហិកតា ក្នុងនោះ ៤៥០ហិកតា កំពុងផ្តល់ផល។ ការនាំចេញជាមធ្យមក្នុងកំឡុង ១០ឆ្នាំចុង ក្រោយនេះ ដែលមាន ១.២០០តោន នាំឱ្យម្រេចជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ៤ ឬលេខ៥ ទៅតាមឆ្នាំនីមួយៗ ចំពោះតម្លៃផលិតផលកសិកម្មនានាដែលបាននាំចេញ។

បណ្តាមូលដ្ឋានសំខាន់ៗនៃផលិតកម្មដំណាំម្រេច មានការអភិវឌ្ឍន៍ជាបន្តបន្ទាប់ដូចជាក្នុងស្រុកកំពង់ត្រាច កំពត វាលរេញ ខេត្តព្រះសីហនុ។ចម្ការម្រេចថ្មីៗ សព្វថ្ងៃនេះរីកសាយទៅក្រុងកំពង់សោម និងក្នុងខេត្តកោះកុង។ ពិសេសបានធ្វើការ ការសាកល្បងពង្រីកទៅលើដីក្រហម នៃខេត្តកំពង់ចាមក្នុងឆ្នាំ១៩៥០-១៩៥៣។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៦០ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំម្រេចប្រមាណជា៨៦០ហ.ត ហើយបរិមាណផល ២៥២៩ តោន ឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩៣ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំម្រេចបានដាំឡើងវិញប្រមាណ ជា ២៧៧ ហ.ត នៅ ខេត្តកំពត ព្រះសីហនុ កោះកុង តាកែវ និងកំពង់ចាម ចាប់ពីឆ្នាំ ២០០០មកទីផ្សារម្រេចមាន តម្លៃកសិករចាប់ផ្តើមដាំដុះដំណាំម្រេចឡើងវិញ ធ្វើឱ្យផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំម្រេចមានការកើន ឡើងរហូតដល់សព្វថ្ងៃ។

តារាងផ្ទៃដីដាំដុះ និងបរិមាណផលម្រេច ២០១០-២០១៧

ឆ្នាំ	២០១០	២០១១	២០១២	២០១៣	២០១៤	២០១៥	២០១៦	២០១៧
ផ្ទៃដី(ហត)	៨៦១	៨៧៩	១,៤៤៤	២,២៧៩	២,៦៥៣	៤,៦៤៥	៦,១២៤	៦,៦៧៨
បរិមាណផល(ត)	១,២៥០	១,៤៥០	៥,៤០០	៦,០០០	៧,៥០០	៩,៨៤៥	១១,៨១៩	២០,០៥៤

ក្រាហ្វិកផ្ទៃដីដាំដុះ និងបរិមាណផលម្រេច ២០១០-២០១៧

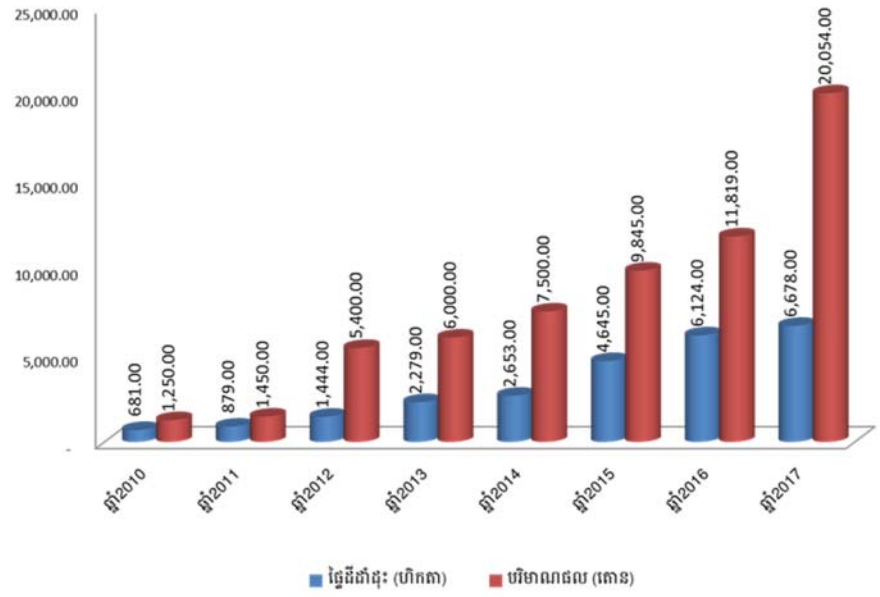

តារាងផ្ទៃដីដាំដុះ ផ្ទៃដីប្រមូលផល និងបរិមាណផល របស់ដំណាំម្រេច ឆ្នាំ២០១៨

ល.រ	ខេត្ត-ក្រុង	២០១៨		
		ផ្ទៃដីដាំដុះ សរុប(ហ.ត)	ផ្ទៃដីប្រមូលផល (ហ.ត)	បរិមាណផល សរុប(តោន)
១	បាត់ដំបង	៣៤	១៦	៤៥
២	កំពង់ចាម	៧៤	៣០	១២០
៣	កំពង់ស្ពឺ	១០	៤	១០
៤	កំពង់ធំ	៦២	១៣	១៩
៥	កំពត	១២៥	២៩	៤៦
៦	កោះកុង	១១៨	៥១	១២៨

៧	ក្រចេះ	៤៥២	៨៧	៦០០
៨	មណ្ឌលគិរី	២៣៥	២៣	៦១
៩	ព្រះវិហារ	៤១	៤១	៩០
១០	ពោធិសាត់	១០៥	២២	៨៨
១១	រតនៈគិរី	៤០៧	១០៣	២៨៩
១២	សៀមរាប	៧៦	៤០	៧០
១៣	ព្រះសីហនុ	៦១	១៧	៦៧.៥
១៤	ស្ទឹងត្រែង	៨	៥	១៣
១៥	តាកែវ	២០	២០	៣០
១៦	ឧត្តរមានជ័យ	៨	-	-
១៧	កែប	៩០	៥	៦
១៨	ប៉ៃលិន	-	-	-
១៩	ត្បូឃ្មុំ	២,៧១៩	១,១៦៦	៨១៦២
សរុប		៤,៦៤៥	១,១៧២	៩,៨៤៥

តារាងផ្ទៃដីដាំដុះ ផ្ទៃដីប្រមូលផល និងបរិមាណផលដំណាំម្រេច ដាំដុះ១៩ ខេត្ត ឆ្នាំ២០១៦

ល.រ	ខេត្ត	ផ្ទៃដីដាំដុះ (ហ.ត)	ផ្ទៃដីប្រមូលផល (ហ.ត)	បរិមាណផល (តោន)
១	ត្បូងឃ្មុំ	២,៧៦២	១,២០៥	៨,៥៦៦
២	រតនគិរី	៧៧២	៣៥៣	៩០២
៣	ក្រចេះ	៦៥៧	១៥៦	៩២០
៤	មណ្ឌលគិរី	៤៧២	៧៨	២០៥
៥	ព្រះវិហារ	២៦៦	១០២	២២៦
៦	កំពត	១៩៧	៤៧	៨៧